

GAZETA POLSKA

W BRAZYLII

Wzrostki prenumeraty

W Brazylii rocznie: 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu. W Argentynie: 6 pesów, w Ameryce Północnej i reszty zagranicy 3 dolary. Numer pojedynczy: 300 reisów.
Wychodzi raz na tydzień
zawsze w środę

Adres dla listów i przesyłek pieniężnych
(„Vales postais” i „cartas com valor”)

„Gazeta Polska w Brazylii”
Curitiba — Parana — Caixa postal 15.
Redakcja i Administracja
miejsce przy ulicy Conselheiro Laurindo N. 8
blisko Uniwersytetu Paranańskiego.

WYDAWCA: Franciszek Wochnik REDAKTOR: Ignacy Sklarski

N. 10

Curitiba, Środa dnia 10 Marca 1926

Rok XXXV

Sytuacja w Polsce w oświetleniu prof. Kemmerera.

(Ciąg dalszy)

W roku 1924 i 1925 naród polski przeceniał swoje siły. Ambicja jego była chwalebna, lecz usiłował on za dużo przeprowadzić w krótkim czasie. Przyszły zły zbiory zeszłego roku i ludność, pamiętając żywo zgubne skutki długiego okresu inflacyjnego niedawno minionych lat, stała się nerwową, straciła zaufanie do trwałości niedawno stabilizowanego złotego i pograżyła się w stan, który byłby określony w Ameryce, jako panika finansowa i któremu towarzyszyło załamanie się kursu waluty, niepewność cen a po którym nastąpiła, trwająca po dzień dzisiejszy depresja w życiu gospodarczym, wraz z znaczną liczbą bezrobotnych.

Jednakże poza trudnościami handlu, wynikającymi ze sporu z Niemcami, nie zaszły żadne ujemne zmiany w podstawowym gospodarstwie położeniu kraju podczas tego okresu kryzysu i następnej depresji.

Zbiory zeszłego roku były dobre. W ostatnich trzech miesiącach kraj miał bardzo korzystny bilans handlowy, co do którego można być przekonanim, że da się utrzymać w przyszłości. Wartość w złocie złotego daży silnie w górę od czasu najniższego kursu 10.50 za dolara na początku grudnia, przy notowaniu na czarnej giełdzie dochodzącym w pewnej chwili do panicznego kursu 12.50 za dolara. Wczoraj kurs był 8.10 za dolara.

Ceny hurtowe towarów w Polsce, wyrażone w złotych papierowych, wcale nie poszły w górę w stosunku do spadku wartości w złocie złotego.

Przeciwnie, biorąc ceny przedwojenne jako podstawę do porównania, ceny hurtowe towarów w Polsce, wyrażone w złotych papierowych, wzrosły mniej od roku 1924, niż ceny hurtowe w większości krajów o walucie złotej, a więc w Stanach Zjednoczonych, Anglii, Szwajcarii, Kanadzie, Holandji, Szwecji i Australji. Innymi słowy siła kupcza złotego papierowego w Polsce jest dzisiaj stosunkowo wysoka w porównaniu z jego zewnętrzną siłą kupczą.

Ogólną politykę rządu, zapowiedzianą i stosowaną dotąd, dążącą do zaradzenia sytuacji finansowej przez bezwzględne redukcje w budżecie wydatków, ograniczenia

importu i konsumpcji wewnętrznej towarów luksusowych oraz zaprzestanie wypuszczania rządowego pieniądza papierowego, uważam za bardzo mądrą.

Rząd obciął swój budżet wydatków na rok 1926 o w przybliżeniu 500 milionów złotych, czyli około 25 proc. w porównaniu z faktycznymi wydatkami 1925 roku, a razem z doskonałym systemem układania miesięcznych budżetów istnieją dobre widoki zrównoważenia budżetu na rok bieżący.

Postanowienia co do rezerwy Banku Polskiego są moim zdaniem wogóle zbyt sztywne. Nie powinno się stawiać muru kamiennego, jak obecny, ponieważ którego rezerwy nie można zmniejszać w chwilach szczególnej potrzeby. Rezerwa jest na to, by jej używać, nie zaś by się jej tylko przyglądać i to jest szczególnie szkodliwym w czasach wyjątkowych. Pozwolę sobie tu na krótką dygresję, by zaznaczyć, że w Ameryce mieliśmy takie same doświadczenia ze sztywną rezerwą bankową z bardzo nieelastycznym systemem biletów bankowych i kredytu, na który spadała wina wielu panik w przeszłości. Obecnie przekształciliśmy to na system pokrycia o wiele elastyczniejszy przez co sytuacja się poprawiła. W czasie kampanji prasowej w Ameryce, zmierzającej do tych ulepszeń opowiadano anegdotkę dla zilustrowania konieczności elastycznych rezerw. Historyjka, za której autentyczność nie obejmuję odpowiedzialności była następująca: Przed laty w Paryżu istniało rzekomo rozporządzenie policyjne, że przy każdym dworcu kolejowym w czasie nadejścia każdego pociągu musi być najmniej jedna dorożka. Otóż zimą bardzo dżdżystym wieczorem przybył pociąg tylko z jednym pasażerem dźwigającym kilka walizek i z wielkim kufrem. Wyszedł, przed dworcem zastał czekającą dorożkę, podał woźnicy adres, na który pragnął zjechać, na co dorożkarz: „Nie mogę jechać, bo przepis opiewa, że przy dworcu zawsze musi być dorożka, a ja jestem jedyny”.

(Dokończenie nastąpi.)

Wiadomości ze świata

Francja
— ŻĄDANIE FRANCJI WOBEC NIEMIEC. W kołach politycznych oczekują, że narada między p. Chamberlainem a p. Briandem przyczynić się musi do wyjaśnienia wielu spraw, pozostających dotąd w zawieszaniu. Naj-

ważniejszą sprawą dla Francji jest bezwątpienia sprawa ilości wojsk przymierzonych, które pozostać mają w Nadrenji jako rękojnia, że Niemcy wypełnią swe zobowiązania, wypływające z Traktatu Wersalskiego.

Koła polityczne francuskie są zdania, że Anglja nie zgodzi się nigdy na zmniejszenie liczby tych wojsk do 45 względnie 50 tysięcy, jak tego domagają się Niemcy, powołując się na stan rzeczy z czasów przedwojennych.

„Temps”, korzystając z pobytu p. Chamberlaina w Paryżu wylicza wszystkie uchybienia Niemiec wynikające z niedotrzymania danych przyrzeczeń.

Nie bez wpływu na sąd p. Chamberlaina na obecny stan rzeczy, musi zdaniem dzienników francuskich, pozostać sprawozdanie Przewodniczącego Międzysojusznicy Komisji Kontroli Wojskowej w Niemczech, jen. Walsch'a, który wykazał czego i w jakiej mierze Niemcy nie dotrzymały.

„Echo de Paris” jest zdania, że przyjęcie Niemiec do Ligi Narodów musi być bezwarunkowo uzależnione od wypełnienia warunków rozbrojenia.

Watykan.
— PRZEDŁUŻENIE ROKU JUBILEUSZOWEGO. Bulla papieska ogłaszająca przedłużenie roku jubileuszowego do końca 1925 r. określa warunki dostąpienia odpustu dla tych, którzy nie są w stanie odbyć pielgrzymki do Rzymu. Papież Pius XI, przedłużając rok jubileuszowy do końca 1926 roku, zamiast na sześć miesięcy, jak to uczynił Papież Leon XIII, żąda, aby chcący dostąpić odpustu zwiędzili w ciągu dnia 4 kościoły przez cały tydzień a nie 15 kościołów, jak tego wymagała bulla papieża Leona XIII. Kościoły te mają oznaczyć miejscowi biskupi, którzy mogą nawet złagodzić warunki w wypadkach, kiedy pewne osoby nie będą w stanie odbyć oznaczonych pielgrzymek.

Stany Zjednoczone.
— BOGATY DAR. Jan McCormack, irlandzki tenor o światowej sławie, przeczytawszy w Nowy Rok wiadomość w pismach, o nędzy polskiej rodziny Michalcuków, zam. pnr. 182 East 3 ulica w New Yorku, przesłał biednej matce ośmiorga dzieci, których ojciec jest chory na suchoty, 500 dolarów.

Pięcioro dzieci Michalcuków znajduje się w szpitalu. Biedna kobieta, gdy została zawiadomiona o tak hojnym darze

McCormack'a, rozplątała się ze wzruszenia i nie mogła nic mówić. Dopiero po dłuższej chwili, przez łzy, oświadczyła, że nie myślała, że na świecie znajdują się jeszcze tak dobry i czuli na ludzką niedolę ludzie.

McCormack oświadczył, że zrobił sobie postanowienie noworoczne, iż co rok będzie się starać ofiarować pewną sumę rodzinie, która jest w nędzy. Zamiast jednak dawać organizacjom dobroczynnym, sam będzie wyszukiwał biedne rodziny i sam wręczył zapomogę.

Rosja.

— MASOWE ROZSTRZELANIE OFICERÓW. Pisma ryskie donoszą z Pskowa, że rozstrzelano tam 16 oficerów armji czerwonej w tej liczbie b. pułkownika armji carskiej Kortińskiego, naczelnika sztabu Borysowa i komendanta oddziału Jackowa, prócz tego 163 dowódców różnych oddziałów czerwonej armji s azano na karę dożywotniego więzienia. Niezwykle surowy wyrok zapadł na skutek odmowy oskarżonych wyonania wyroku śmierci na włościanach pow. Bobrujskiego, którzy powstali przeciwko władzy sowieckiej z bronią w rękę we wrześniu 1924 roku.

Już tylko 500 alq. ziemi do sadzenia pozostało na kolonji Cel. Queiroz

Spieszcie się z zamawianiem i kupnem
Biuo kolonizacyjne Virmond
GUARAPUAVA — PARANA
Ladislau Radecki

Wiadomości z Polski

— PLAN BUDOWY WIELKIEJ SIECI KANAŁÓW W POLSCE. Swego czasu premier Skrzyński zaznaczył, iż rząd przygotowuje plan, mający na celu rozpoczęcie robót inwestycyjnych, któryby w pewnym stopniu przyczynił się do złagodzenia bezrobocia w kraju.

W sprawie tej dowiadujemy się następujących szczegółów: W pierwszym rządzie przewidziana jest budowa kanałów, a zwłaszcza kanału węglowego od Katowic przez Łódź do dolnej Wisły w okolicy Torunia lub Bydgoszczy. Kanał ten służyłby przede wszystkim eksportowi polskiego węgla. Plan tych ro-

bót jest na ukończeniu. Kosztorys wynosi 250 milionów zł. Oczywiście, że budowa kanału musiałaby być rozłożoną na szereg lat. Czynniki miarodajne projektują jednakże rozpoczęcie pierwszej partji robót z wiosną b. r.

Praca miałaby się rozpocząć przedewszystkiem między Gopłem a Wartą, która to część dałaby nam bezpośrednie połączenie Poznańskiego z Wisłą. Kosztorys tej części wyniósłby 7 milionów zł.

Następnie projektowane jest przedłużenie kanału od jezior Wielkopolski, aż do Łęczycy, kosztorys obliczony jest na 30 milj. zł.

Sfery miarodajne przystąpiłyby również z wiosną do robót około tak zwanego kanału obwodowego, łączącego Warszawę z Bugiem. Plany, dotyczące robót dolnej części tego kanału, to jest z Pragi do Malkini, są już całkowicie wykończone.

Dowiadujemy się, iż sprawą budowy sieci kanałów w Polsce zajął się również niezwykle żywo prezes Rady portu i dróg wodnych w Gdańsku, p. de Loes, który podczas swojego pobytu w Warszawie poruszał m. in. tę sprawę w rozmowach z prejerem Skrzyńskim. Akcja budowy sieci kanałów w Polsce leży bowiem nietylko w naszym interesie, lecz łączy się ściśle z żywotnym interesem wolnego miasta Gdańska i ożywiłoby port gdański i w Gdyni. P. de Loes przybył 7-go lutego do Warszawy, celem odbycia szeregu konferencji w sprawie współpracy polskiej i Wolnego Miasta przy budowie kanału.

Wiemy również z wiarygodnego źródła, iż generalny sekretarjat Ligi interesuje się żywo tą sprawą. Nie jest wykluczone uzyskanie przez nas pewnych kredytów na rozbudowę kanału, albowiem Liga Narodów bardzo życzliwie zajmuje stanowisko co do ulepszenia środków komunikacyjnych w Europie zachodniej i wsch. dniem.

— DWA ZNAMIENNE GŁOSY O POLSCE. Wybitny polityk, William Good, przemawiając w sprawie zadań odbudowy Europy na zebraniu „London Councili Prevention War” w lokalu klubu Labour Party w parlamencie, powiedział między innymi: „Po przeżytych cierpieniach wojennych Polska zdążyła do uregulowania spraw ekonomicznych i odbudowy kraju. Sytuacja obecna wynika z walki handlowej z Niemcami, mającej podstawy w dużych różnicach w dziedzinie interesów politycznych. Mówca spodziewa się jednak po-

Schowaj swoje pieniądze i czekaj

na nasz wielki transport

CASA CENTRAL

Ulica 15 de Novembro N. 49

m. Słonego rozwiązania tej sprawy. Szaryński i Grabski — zaznaczają dalej Good — wykazali wiele odwagi, nakłaniając rodaków do przyjęcia układów locarneskich, tak niepopularnych w wielu odłamach prasy i społeczeństwa. W sprawie tej, jak i w wielu innych Polska ukazała się w lepszym świetle, aniżeli o tem tu sądzono. Mówiąc o rozbrojeniu, jako o logicznej i ekonomicznej konieczności, Good wypowiedział zdanie, że w Polsce liczebność armji nie stanowi groźby dla pokoju. Armja polska jest armja obronna, zwłaszcza jeżeli wziąć pod uwagę rozległość terytorjów oraz granic, z których wschodnia odziela ją od sąsiada, stanowiącego wieczną groźbę dla jej bezpieczeństwa, sąsiada liczebnie potężnego, którego kierownicy jawnie grożą użyciem siły. Rozbrojenie wogóle jest niemożliwe, dopóki Rosja znajduje się poza nawiasem narodów.

— Profesor Kemmerer zaś, który wrócił z Warszawy do Nowego Jorku, chwalił energiczne zarządzenia sanacyjne rządu polskiego i szczególnie ograniczenie przywozu i zaniechanie nowych emisji banknotów.

W państwie polskiem istnieje duże bezrobocie i pewne przygnębienie, ale daje się również zauważyć duży patriotyzm i gotowość do ofiar, co wzmocni zdolność kredytową Polski.

Według prof. Kemmerera Polska przeszła już najgorsze przesilenie. Stosunki polskie wymagają długoterminowych pożyczek, które są konieczne dla niej dla odbudowy gospodarczej.

TELEGRAMY z całego świata

Polska. — Sejm polski zatwierdził traktaty zawarte w Locarno, a zarazem uchwałę, żądającą natychmiastowego przyjęcia Polski w poczet stałych członków Rady Ligi Narodów, które jest niezbędnym warunkiem dla pokoju całego świata.

— Baron Bisping, oskarżony o zabicie w roku 1913 księcia Druckiego — Lubeckiego został skazany przez Trybunał apelacyjny na 4 lata więzienia. Jako okoliczności łagodzące przyjął Trybunał stwierdzenie, że brak intencji zabicia księcia.

— Władze policyjne uwięziły 40 komunistów, którzy działali na niekorzyść Polski z polecenia i na koszt jednego z państw sąsiednich.

— Z Moskwy donoszą, że rząd sowiecki uważa, że udzielenie Polsce stałego miejsca w Radzie Ligi Narodów osłabi zbliżenie się Polski do Rosji. Powiększenie liczby stałych członków w Radzie Ligi Narodów mało interesuje rząd sowiecki.

— Do 4 b. m. minister Skrzyński wyjechał do Genewy. Po drodze wstał do Berlina i do Paryża.

— W Berlinie zostały wznowione pertraktacje celem zawarcia traktatu handlowego polsko-niemieckiego.

Czechosłowacja. — Z Pragi telegrafują, że miasto to było dn. 6 marca br. teatrem strasznej katastrofy, która spowodowała, oprócz ogromnych strat materialnych, wielką liczbę ofiar w zabitych i rannych.

Skrzynka, zawierająca wielką ilość materiałów wybuchowych, wieziona autokamionem policyjnym, spadła w drodze i spowodowała ogromną eksplozję, która

stychać było w odległości kilkunastu mil. Mnóstwo domów na znacznej przestrzeni zostało poważnie uszkodzonych, dachy porzywane i wszystkie szyby pocięczone. Zostały zabite przeszło 92 osoby, a mnóstwo innych odniosło poważne poranienia. Na miejsce katastrofy przybył natychmiast prezydent Masaryk i osobiście zajął się ratowaniem rannych i uszkodzonych domów.

Francja. — Senacka komisja dla spraw zagranicznych zatwierdziła jednogłośnie wszystkie układy zawarte w Locarno.

— Dzienniki londyńskie ogłaszają oświadczenie angielskiego ministra spraw zagranicznych Chamberlaina, według którego Francja i Niemcy mają się porozumieć wkrótce w sprawie powiększenia stałych miejsc w Radzie Ligi Narodów.

— Dzienniki paryskie donoszą sensacyjną wiadomość z Bordeaux, że kelner w kawiarni Bordelez, nazwiskiem Noel Santlan, odziedziczył po zmarłym w São Paulo bracie milionową fortunę i w ciągu jednego dnia z biednego garsona stał się milionerem.

Nowy milioner wcale nie wyszedł z równowagi i spokojnie oczekuje zrealizowania spadku i nadania mu gotówki.

Anglia. — Angielski minister spraw zagranicznych, Chamberlain, w mowie wygłoszonej w pewnej grupie parlamentarnej oświadczył, że jest zdecydowanym zwolennikiem powiększenia ilości stałych członków w Radzie Ligi Narodów.

— Na pewnej wyspie, znajdującej się pod protektoratem Anglii, trzęsienie ziemi zniszczyło doszczętnie wioskę Antimachia, w której było około 600 zabudowań mieszkalnych. Zostały zabite dwie osoby, a przeszło 60 odniosło rany cięższe lub cięższe.

— Z Bombaju w Indiach angielskich donoszą, że, posiadany o współudział w zamordowaniu pewnej dziewczyny, księżę indyjski Balašeb, maharaja Indoru, zrzekł się władzy na rzecz następcy tronu, który będzie rządził tym krainą, pod kontrolą generalnego gubernatora Indji Centralnych.

Włochy. — Sławny bandyta Ferrarello, który przez dwadzieścia pięć lat był postradem mieszkańców Sycylii, a który przed niedawnym czasem został schwytany i osadzony w więzieniu, odebrał sobie życie, przez co dotrzymał słowa danego żandarmom wstąpić w chwili aresztowania, że nie będzie na galerach odpokutowywał kary dożywotniego więzienia.

Grecja. — Uwięzieni za udział w ostatnim spisku rewolucyjnym przeciw generalowi Pangalosowi oficerowie i cywili zostali wywiezieni na wyspę Santorin. Szefem tego spisku był generał Papanastasius. Wszyscy wywiezieni będą sądzeni przez specjalny sąd wojenny, jako oskarżeni o zdradę stanu.

— Dyktator Pangalos pracuje obecnie nad projektem ustawy, która greków zamieszkałych w Ameryce zmusi do płacenia podatków na utrzymanie lotnictwa greckiego.

Marokko. — Wojska francuskie rozpoczęły gwałtowną ofensywę przeciw riffonom i odebrali im znaczną część wsi przez nich zdobytych w ostatnich dniach.

Z Larache donoszą, że w zonie francuskiej skoncentrowana jest silna kolumna wojska francuskiego, która przygotowuje się do wsł

wego działania z wojskiem hiszpańskim na odcinku Overzan. Samoloty francuskie bombardują pozycje nieprzyjacielskie.

Austria. — Zostały zgodnicie zatwierdzone nieporozumienia, jakie się wyłoniły między Austrią i Węgarami podczas pertraktacji wstępnych do zawarcia traktatu cłowego.

KRONIKA KRAJOWA

Kurytyba.

— Przed kilku dniami zjawił się w Kurytybie i zamieszkał w pobliżu cegielni p. Alberta Klemtza na Portão człowiek, który w imię dobrych duchów, jak powiada, leczący ślepych, głuchoniemych i paralityków, tudzież wszelkie choroby, według zdania lekarzy, nieuleczalne. Sądzą, że nie ma się tu do czynienia z szarlatanem, albowiem Santana — tak zwie się ów cudowny lekarz — nie bierze za leczenie wynagrodzenia, a pieniądze, które mu wbrew jego woli, klienci wręczają, rozdaje natychmiast pomiędzy biednych.

Jest to, zresztą, nie pierwszy i prawdopodobnie nie ostatni cudowny lekarz, który leczy w tak niezwykły sposób i niewiadomo jaką mocą wszelkiego rodzaju choroby, uznane za nieuleczalne.

Ludzie nauki i kompetentni wobec tych zjawisk są widocznie bezsilni, gdyż dotychczas żaden z nich tych fenomenalnych, bądź co bądź, zjawisk rzeczowo nie wyjaśnił, a zbywanie ich pogardliwym lekceważeniem, niedowiarstwem lub szyderstwem jest, co najmniej, niewyrozumiałe i daje szerokie pole dla krzewienia się najdorzeczniejszych baśni i przypuszczeń.

— Dnia 3 bm., podczas podróży pociągami między stacjami Antonina i Morretes, brazylijanin Jose Maria de Oliveira chciał, w chwili gdy pociąg był w pełnym biegu, dostać się z wagonu 2. jej klasy do wozu bagażowego, na niebezpieczną jednak stracił równowagę i spadł na most, uderzając głową o żelazną poręcz mostu, co spowodowało złamanie czaszki i urwanie jednego ramienia. Pociąg wstrzymano natychmiast i zabrano umierającego Jose Maria de Oliveira do Morretes, gdzie wkrótce życie zakończył.

NASZ ROZWÓJ GOSPODARCZY. Dzisiejsze ogłoszenie polskiej spółki handlowej Sociedade Importadora Limitada, daje nam możliwość stwierdzić, że nasze życie gospodarcze rozwija się coraz to lepiej. Piękną myśl — jeżeli tutejsze społeczeństwo polskie zrozumię jakie korzyści przyniesie zjednoczenie kapitału w przedsiębiorstwie, mającym wszelkie widoki powodzenia, to nasz dobrobyt tu w Paranie niebawem będzie rzeczą dokonaną. Dlaczego mamy wzbogacać obcych, kiedy możemy się sami wzbogacać? Ile to sklepów i hurtowni niemieckich i innych wzbogacają nasi Rodacy! Szczególnie kupcom w interjerze można polecić wstąpienie do spółki. Utworzy się w ten sposób hurtownia polska, która zaopatruwać będzie nasze sklepy w nasze towary.

Kupcy zarabiać mogą podwójnie: 1) jako udziałowcy hurtowni, 2) jako detaliści w interjerze.

Kolonisci zaś mają sposobność umieścić swoje oszczędności w miejscu pewnym i korzystnym. Zapisanie się więc na członków polskiej spółki handlowej Sociedade Importadora Limitada

Z Parany

— Z municypjów parafijskich, w których na większą skalę hodują bydło, nadchodzą wiadomości o panującej wśród bydła rogatego chorobie zwanej jaszczurem (febre aphtosa), która, nie zwalczona na czasie, może zamienić się w epidemję i wyrządzić stanowi nieobliczalne szkody.

Sao Paulo.

— Z Berlina donoszą, że dn. 26/2 w Hamburgu wsiadło na okręt „General Belgrano” 800 rodzin niemieckich, pochodzących z nad Wolgi w Rosji, z zamiarem osiedlenia się w Brazylii ewentualnie w stanie São Paulo.

— Okrętami „Zelandia”, „Formosa”, „Almanzora” i „Conte Verde” przybyło do portu w Santos 1343 imigrantów, pochodzących przeważnie z Bessarabji i Jugosławji, którzy zostali na razie ulokowani w domu emigracyjnym w São Paulo, skąd prawdopodobnie będą wysłani na plantacje kawy w tymże stanie istniejące.

— W São Paulo ma powstać nowe stronnictwo polityczne pod nazwą „Partido Liberal Brasileiro”, które ma zająć się energicznie kierunkiem i losom stanu São Paulo. Na czele tego nowego stronnictwa ma stanąć zasłużony mąż stanu senator Dr. Antonio Prado, a w skład jego wejść najwybitniejsze osobistości polityczne.

Nowe stronnictwo nie będzie robić opozycji rządowi Dra Washingtona Luiz, lecz będzie walczyć o ustanowienie tajnego głosowania.

Santa Catharina:

— Wybrany kandydatem na gubernatora na następnę czterolecie, Dr Adolpho Konderawiedza obecnie główniejsze miasta i miejscowości stanu, witany wszędzie manifestacyjnie.

Minas Geraes

— Niemiecy przemysłowcy w Nadrenji mają zamiar wybudować w stanie Minas Geraes nad rzeką Paraopeba wielkie fabryki, które będą wyrabiały koks brazylijski z węgla niemieckiego. Stan Minas Geraes będzie płacił za dostarczany węgiel żelazom, które będzie wywożone do Niemiec.

Rio de Janeiro.

— Dzienniki rioskie występują ostro przeciw skierowaniu do Brazylii emigracji chińskiej, którą uważają za szkodliwą i niebezpieczną. Zgadniają się jednak na imigrację japońską, ponieważ japończyka uważają za robotnika pracowitego i mało wymagającego, a przedewszystkim spokojnego.

— Wybory na prezydenta i wiceprezydenta Republiki dały do dnia, w którym te słowa piszemy rezultat następujący.

Dr Washington Luiz 304,685 głosów. Dr Mello Vianna 302,258.

Ostatnie wiadomości

Gabinet ministerjalny francuski podał się do dymisji w sam dzień rozpoczęcia wielkiej konferencji w Lidze Narodów to jest dnia 8 marca br. Mimo to Briand ma nadal reprezentować Francję w Lidze Narodów.

TEATR POLSKI W KURYTYBIE.

Nowo utworzony w Związku Polskim, przez zawodowego i rutynowanego artystę dramatycznego p. Robaka, teatr polski dał w ubiegłą niedzielę dnia 7 b. m. trzecie z rzędu przedstawienie.

Odegrano wesołą farsę „Kłopoty pana dyrektora” i cztery monologi, z tych „Babunia” wokalny. Całość wypadła znakomicie. I nie mogło być inaczej, albowiem doskonały zespół artystów, tak zawodowych jak państwo Robakowie, jakoteż amatorów, jak państwo Chorośnicki, pani Hesslowa, pp. Fierński i Twardowski, zapowiadali z góry sukces, dotychczas w Związku nieznany.

I mamy nadzieję, że jeżeli nowo utworzony teatr polski się nie wykołuje, to może liczyć na długi żywot, gdyż nasza publiczność polska, która dotychczas z niedowierzaniem i oziębłością, jak zwykle wszystko co polskie, traktuje nowy teatr, przekonawszy się wkrótce, że może się doskonale ubawić i rozetrwać na polskich przedstawieniach teatralnych, porzuci kina, które ich karminą oklepanymi i niemoralnymi filmami i zacząć niedzielne wieczory spędzać w polskim teatrze i tam rozkoszować się polskim językiem i polskim humorem.

W polskim teatrze przedstawiane będą jedno lub dwuaktowe sztuczki, zawsze nowe, pisane przez panów Chorośnickiego i Robaka ewentualnie przez innych artystów, tudzież popisy pojedynczych artystów, monologi śpiewy i t. d. tak, że nasi rodacy za tanie pieniądze zawsze coś nowego usłyszą i zadowolą się zupełnie zadowoleni do swych domów powracać będą.

Na zakończenie kilka słów pod adresem kierowników, autorów i wykonawców monologów. Krytyka czy satyra, jeżeli ma być skuteczna i umoralniająca, musi być zdrową i czystą, ośmieszająca zaś celowo i żłośliwie może spowodować katastrofalne „wykołowanie”.

która polska Parafia, a względnie ks. Proboszcz, potrzebuje

organistów

niech się zwróci do mnie, Jana Krychowa, na niżej podany adres Zawód swój znam z Polski. Do Brazylii przyjechałem razem z innymi emigrantami. Przez 2 lata pracowałem na fazendzie kawy w S. Paulo. Tam straciłem część zdrowia i oszukany przez fazenderów przyjechałem do Parany i do dziś, nie mając środków, pozostaję z rodziną w biedzie, bez odpowiedniego zajęcia.

Parafia, lub ks. Proboszcz, przyjmie mnie spełnili obowiązek chrześcijański. Posiadam rodzinę i mógłbym wziąć szaker na wypłat w pobliżu kościoła.

Ponta Grossa, Rua do Rosario, No. 64

KUCHARKA

z dobrimi świadectwami potrzeba jest dla małej rodziny w Kurytybie. Wiadomość przy Praça Zacharias N. 23 w Kurytybie.

Kurs pieniędzy

Złoty polski	1400
Funt angielski	32254
Dolar St. Zjednoczonych	6394
Fran szwajcarski	1344
Frankfrancuski	368
Lira	284

W Warszawie i Krakowie płacono dn. 3 lutego za dolara — 7 złotych 34 groszy.

Actolyt-Magnetine

rejestrowany usuwa bez powstrzymania ruchu

Osad

znajdujący się w kotłach lub innych naczyniach żelaznych i odnawia je zupełnie. Środek ten zdobył sobie uznanie pierwszorzędnych fabryk i firm i jest przez nie stale w używaniu. Żądacie prospekty.

Fabryka produktów chemicznych Wilhelma Goldschmidt Kurytyba, Caixa postal 372.

Zapisujcie się na członków udziałowców polskiej firmy

Sociedade Importadora Limitada

CURITYBA AVENIDA LUIZ XAVIER 28

Każdy może być członkiem. Jeden udział wynosi 5 tysięcy milirajow i może być wpłacony ratami co miesiąc. Firma ma duże widoki powodzenia, więc ryzyko wykluczenia KUPCY! Twórcie w ten sposób SWOJĄ WŁASNĄ HURTOWNIĘ. Żądajcie bliższych informacji wprost od firmy.

Zapotrzącie się już z wczasu w nasze doskonałe POLSKIE PLUGI

Żądajcie próbną wysyłkę „BERNIGUGO” — najlepszego środka przeciwko bernom. Wysyłamy pocztą puszkę pół litr. za dostarczeniem nam z góry 3 milr. znaczkami pocztowymi. Szczyła także

Przeło

Pomimo wojen, do cie w ciągu ku, liczba nietylko nie w sposób troską tyl szłość.

Wystarcze liczbani — jak o jeden z uc gielskich — nieważ jed nie zwiększ 50.000 hek problem b mniej więc mi potrzeb jednego cz

Sprawa ludnienia i czasie, zają uczony au który umie szerne stud wego czasu

Uczony chwili jesz na ziemi, b je już wiele wyzwić sw ne zaś kraj które mają mieszkańcó także mało niekorzystn tycznych.

Dzięki ul niu środkó postępow te szkańcy zie ściśle skonc która podw porównaniu ku. Obecnie pewną, że k milionów m jąc zaś po ksa się ta przychodzi nia, że za ll powinna do

Gwarancj nie sposob. pliwosci, że będzie przełu

Wobec te: się pytanie: ki pomocnicz czyć pożywie

Roza

— TAJEM RUIINACH ZA wyobraźnia t że wszystkie nadprzyrodz W jednym białe postacie, przy świetle k gdzieindziej w czasu baszcie nawoływania, perz na spieni (rumak bezw kary) objeżdża go zamku itp.

Większość dobných opow bujnej fantazj wypadki, prze ludzka staje o bie pytanie: j wywołały owe pie, niesamow. Taką nieodg atrakcję posiad ski Waldsdorfu wym brzegu R Raz na pięć

Bożego Narodze dującego się w feudalnego, zwc wia się o północ Szczyła także

Przeludnienie groź- ce ziemi.

Pomimo rozmaitych katastrof i wojen, do jakich przyszło na świecie w ciągu ostatniej ćwierci wieku, liczba ludzi na naszej planecie nie tylko nie zmalała, ale wzrosła w sposób, który musi napawać troską tych, co patrzą w przyszłość.

Wystarczy uświadomić sobie, że liczba ludzi zwiększa się dziennie — jak obliczył w przybliżeniu jeden z uczonych statystyków angielskich — o 50.000 osobników. Ponieważ jednak ilość uprawnej roli nie zwiększa się równocześnie o 50.000 hektarów, przeto powstaje problem bardzo groźny, bo jeden, mniej więcej, hektar uprawnej ziemi potrzebny jest do wyżywienia jednego człowieka.

Sprawą groźącego ziemi przeludnienia i to w niezbyt odległym czasie, zajął się, między innymi, uczony australijski, G. H. Knibbs, który umieścił w tej materii obszerny studjum na łamach naukowego czasopisma „Scientia“.

Uczony ten stwierdza, że w tej chwili jeszcze nie ma przeludnienia na ziemi, biorąc na ogół. Ale istnieje już wiele krajów, nie mogących wyżywić swych mieszkańców. Inne zaś kraje dzielą się na takie, które mają wprawdzie niewielu mieszkańców, ale też produkują także mało z powodu złej gleby i niekorzystnych warunków klimatycznych.

Dzięki ulepszeniu się i zwiększeniu środków komunikacyjnych i postępom techniki już teraz mieszkańcy ziemi tworzą jedną, dość ściśle skoncentrowaną wspólnotę, która podwoiła się liczebnie, w porównaniu z początkami XIX wieku. Obecnie przyjąć można za rzecz pewną, że kula ziemską liczy 1.850 milionów mieszkańców, Wnioskując zaś po tempie, w jakim zwiększa się ta liczba ostatnimi czasy, przychodzi Knibbs do przekonania, że za lat 200 wzrosnąć by powinna do przeszło 14 miliardów!

Gwarancją za tę liczbę przyjąć nie sposób. Nie ulega atoli wątpliwości, że po latach 200 ziemia będzie przeludniona.

Wobec tej możliwości, nasuwa się pytanie: jakie posiadamy środki pomocnicze, aby móc dostarczyć pożywienia takiej kolosalnej

liczbie ludzi oraz potrzebnej dla ich egzystencji ilości zwierząt?

Uczony australijski twierdzi, że z 24 milj. mil ładu na ziemi uważać trzeba 7,5 miliona za zdadne pod uprawą, a 6,5 milj. — za niezdatne, podczas gdy co do 10 milionów nie posiadamy pewnych danych, co się tyczy ich użyteczności. Przy puszczać jedną trzeba, że ludzie uczynią wszystko, co będzie w ich mocy, aby zwiększyć powierzchnię ziemi uprawnej. Knibbs sądzi, że da się to uczynić w stosunku 60 proc. Oprócz tego uczynionem będzie z pewnością wiele w kierunku polepszenia gatunku środków żywności, t. j. wzmocnienia ich sily odżywczej.

Czy jednak wszystko to, razem wzięte, zdoła wyżywić olbrzymie masy ludzi?...

W zakończeniu swego studjum okazuje się Knibbs do pewnego stopnia optymistą. Przypuszcza on mianowicie, że ludzkość zdoła wydobyc z ziemi środki pożywienia, potrzebne dla 10 miliardów jej mieszkańców, a to przez wielkie podwyższenie wydajności pracy, przez ulepszenie organizacji społecznych, wreszcie przez udoskonalenie się natury ludzkiej.

Co to jest Sodalicja?

Wszystkim jest znany Wyspiański znakomity malarz i poeta. Ci którzy stali bliżej niego, opowiadają nam wiele charakterystycznych rzeczy, jakimi się odznaczał. W obcowaniu z ludźmi cokolwiek szorstki, posiadał swoisty sposób zachowania się do niego z czemś, co nie wchodziło w zakres jego myśli, robił nerwowy ruch ręką i poczynał szybko zapinać guziki w surducie, tarz jakby trochę wykrzywił i półśłówkami tylko odpowiadał. Pokój jego zawierał kilka płócien stalugi z kartonami, łóżko, stół, na stole sporo czystego papieru i książek. Gdy tworzył, zamyął się i nikogo nie przyjmował.

Kiedy był u kogo — zaraz na wstępie oświadczał, iż ma tyle a tyle czasu, po upływie którego natychmiast wychodził. Czego jest dowodem takie postępowanie? Wydatnia ono nam istotę i warunki organizacji — systematyczne, celowe uporządkowanie spraw pew-

nej określonej myśli — idei. Chodzi nam o Sodalicję. Istotą tej organizacji jest celowe uporządkowanie spraw myśli i uczuć. Bez celu nie może być organizacji. Dziś niestety, wielu jest takich ludzi bezcelowych, którzy przy lada niepowodzeniu przy lada zawodach strzelają sobie w łeb tylko dla tego, że nie mieli w sobie wyrobionego, na silnym gruncie opartego celu — nie byli zorganizowani. My te rzeczy przeważnie lekceważymy, zajeci codziennością, wolimy o nich nie myśleć — ale one są naprawdę ważne i niezwykle żywotne.

O podstawach na jakich oparta jest Sodalicja mogą świadczyć jej szeroko rozgałęzione wpływy, obejmujące wszystkie stany i zawody, jej rozrost, jej widoczna potrzeba w naszych czasach, jej wreszcie, bogata tradycja, sięgająca swym początkiem połowy XVI wieku.

Historja powstania pierwszej Sodalicji odnosi nas do r. 1558, do Sycylii, gdzie Sebastian Cabarasi nauczyciel kolegium organizuje swych uczniów pod hasłem postępu w nauce i czci do Marii. Następca jego w nauczaniu prowadzi dzieło dalej. Sprawa się szerzy, przedostaje do Rzymu, gdzie papież Grzegorz XIII, potwierdza ten związek bullą z dn. 5. XII. 1548 r.

Data powstania pierwszej Sodalicji w Polsce sięga r. 1585, była nią Sodalicja studentów w Płocku. Obok niej dwie w Wilnie — jedna studentów, druga starszych osób, do której należeli biskupi, kanonicy i co najprzedniejsi obywatele. Zresztą, w historii ruchu sodalicyjnego czytamy dosłownie, iż „rzadki to był mieszczanin lub szlachcic, towarzysz pancernego znaku, lub ziemianin, urzędnik lub dygnitarz, biskup, lub król, któryby pod chorągwią Sodalitatis Marianae nie stawał i w księgę Congregationis Marianae imienia swego nie zapisał“. I nie tylko w Rzeczpospolitej Polskiej tak było, ale i w Hiszpanji i w Rzeszy Niemieckiej i we Włoszech, a nieco później i za oceanem: w Ameryce, Australji, Chinach. Do Sodalicji należał cały szereg papieży i świętych, jak Urban VII, Klemens IX, X i XI, Innocenty X i XI, Benedykt XIV, św. Francisze Salezy, św. Stanisław Kostka, Piotr Skarga, Alfons Liguori, św. Fidelis.

Z królów Polskich — o obcych nie będę mówił — pod datą 12 kw. 1618 r. zapisany jest król Zygmunt

III. wraz z małżonką i królewiczem Władysławem Zygmuntom. W roku 1629 zostaje sodalisem książę Jeremi Wiśniowiecki — wojewoda ruski, dalej cały szereg hetmanów, marszałków, jak Łukasz Opaliński marszałek w. k., biskupów, prof. uniwersytetu. Sodalisem był także król Władysław IV, twórca t. zw. „Królewskiej kongregacji Sodalistów w Warszawie“, do której zapisani zostali: królowa, bracia królewscy — Jan Kazimierz i Karol Ferdynand, siostry królewskie, prymas, biskupi, senatorowie i dygnitarze. Tak więc trzy i pół wieków bogatej, pięknej, wzniosłej tradycji. Nie wiele organizacji może się tem poszczycić.

Zadaniem Sodalicji po za rozwojem intelektualnych swych członków jest także działalność społeczna, gdyż dąży ona do możliwie głębszego uświadomienia religijnego szerszych warstw, do odrodzenia całego społeczeństwa w imię największych i najszczytniejszych ideałów ludzkości.

Nie sposób mi jest tutaj wyzerpać tego bogatego materiału jaki się składa na zadanie Sodalicji.

Stosownie do celu i zadań rozporządza Sodalicja nie mniejszym zarobem środków, z których jedne zwane przyrodzonymi, mogą mieć charakter społeczny, indywidualny, wewnętrzny, lub zewnętrzny; drugie zwane nadprzyrodzonymi przenoszą nas w dziedzinę religijną.

O środkach szeroko mówią statuty każdej Sodalicji przyczem podział na stany i zawody pozwala na odpowiedniejszy ich wybór i stosowanie.

Sodalicja więc ma przed sobą wielką przyszłość i wielkie zadanie. Sodalisy musi dawać przykład otoczeniu swem życiem i czynami. Kto choć jedną zmarnuje chwilę w swem życiu, kto żyje bez celu, kto nie pomyślał o tem, jaką z siebie cegiełkę stworzyć dla gmachu Ojczyzny i ludzkości, kto nie natężył ucha ku szmerom przyszłości — jest kimś, którego nie potrafim nazwać po imieniu. Wolajmy więc

wraz z Juljuszem Słowackim: „Kto ma duszę, niech wstanie! niech żyje! bo jest czas żywota dla ludzi silnych“. St. Antuchewicz

Marszałek Piłsudski o powstaniu w 1863 r.

Dnia 28 stycznia br. w Warszawie w szkole podchorążych w świetlicy im. Józefa Piłsudskiego, marszałek Piłsudski wygłosił odczyt „O powstaniu w 1863 roku“, wobec audytorjum, składającego się z około tysiąca osób, przeważnie wojskowych.

Przybywającego marszałka powitała z należnymi honorami warta honorowa. Gdy marszałek Piłsudski wszedł na salę zebrani urządzili mu serdeczną owację.

Marszałek przemawiał przeszło godzinę. Biorąc w swym odczytzie za punkt wyjścia zagadnienie stosunku społeczeństwa do wojska od zarania istnienia Polski aż do chwili obecnej, marszałek stwierdził, iż za czasów istnienia państwa aż do rozbiorów daje się zauważyć stałą degradacją zainteresowania się społeczeństwa wojskiem i opieki nad niem.

Dopiero od chwili utraty niepodległości rozpoczyna się odrodzenie uczucia szacunku dla żołnierzy i zrozumienia konieczności współżycia z niem społeczeństwa.

Zrozumienie to osiąga szczyt w dobie walk 1863 roku, gdy społeczeństwo wykazuje nie mniejsze poświęcenie od samego żołnierza, walczącego z bronią w ręku o wolność.

Czasy bezpośrednio po klęsce 1863 r., to okres zdumiewającej wprost depresji ideowej całego narodu, graniczącej aż ze zniknięciem. Imię żołnierza polskiego jest w tym okresie wykreślone z pamięci starszych i młodszych. Staje się niemal przeklętym.

Obecny stosunek społeczeństwa do żołnierza nie jest również idealny. Istotna poprawa nie nastąpi tu wpraw nim pokolenie niewoli, po 1863 r., przeżarte trucizną bezsilności nie wymrze.

Kto chce długo i wesoło żyć

Musi tylko piwo z Atlantyki pić

Rozmaitości.

— TAJEMNICZA ZJAWA W RUINACH ZAMKU. Romantyczna wyobraźnia ludzka otacza prawie, że wszystkie stare zamki mitem nadprzyrodzonych zjawisk.

W jednym miejscu widuje się białe postacie, błędzące o północy przy świetle księżycy po ruinach, gdzieindziej w ocalałej od zglądki czasu baszcie słychać nocą jakiś dawczywanie, to znów czarzy ryperz na spienionym karym koniu (rumak bezwarunkowo musi być kary) objeżdża po wsiach dawnego zamku itp.

Większość takich i tem podobnych opowieści jest wytworem bujnej fantazji, atoli zdarzają się wypadki, przed którymi wiedza ludzka staje oniemiała, zdaje sobie pytanie: jakie siły przyrody wywołały owe stwierdzone naocznie, niesamowite zjawiska.

Taką nieodgadniętą dotychczas atrakcję posiadają mieszkańcy wioski Waldsdorfu, położonej na prawym brzegu Renu.

Raz na pięć lat w okresie świąt Bożego Narodzenia w ruinach znajdującego się w pobliżu wsi zamku feudalnego, zwanego Kuning, zjawia się o północy groźne straszdyło. Szczyka łańcuchami, chodząc po

ruinach płacze, jęczy i zawodzi, a wreszcie urządza piekielne harce na zarostym murawę zamkowym dziedzińcu.

Straszdyło to przebywa w opuszczonej ruinach zamku do godziny drugiej po północy, a potem znika, by znów za pięć lat niepokoić pocztowych kmiotków.

Ale biada tym, co zdjęci ciekawością, chcą spojrzeć w oczy zjawisku, w czasie jego dwugodzinnych harców — każdy śmielek który spotkał się ze straszdyłem, pada na ziemię nieżywy, jakgdyby rażony gromem.

Właśnie w tym roku przypadał termin zjawienia się ducha, a że wieść o tych niesamowitych zjawiskach rozeszła się po całej Nadrenji, więc czterech odważnych członków towarzystwa metapsychicznego z Bonn, amatorów niezwykłych przygód, wybrało się do Kuning, celem oświetlenia tej tajemnicy, trapiącej mieszkańców Waldsdorfu od kilku stuleci.

Nieustraszeni badacze, zaopatrzeni w aparaty fotograficzne, broń i żywność zamieszkali w jednej z piwnic feudalnego zamku i z bicia serca oczekiwali godziny dwunastej.

Cicho było dookoła, lecz nagle ciszę nocną przerwał dzwięk zegara bijącego godzinę dwunastą.

Zadziwilo to niezmiernie amatorów przygód, bo w zamku nie by-

ło zegara i z lekkim przestrachem dodając sobie ąartami odwagi, oczekiwali na ukazanie się zjawy.

Duch nie kazał długo czekać na siebie. Zaledwie przebrzmiało echo dzwięków tajemniczego zegara, w jednym ze skrzydeł zamkowych pojawiło się błędne światło, przeskakujące od jednego okna do drugiego.

Następnie odezwały się jęki i zgrzyty, a potem ciężkie stapania, jakgdyby liczny oddział rycerzy, uzbrojonych od stóp do głów, marszerował przez podwórze.

Niedość na tem. Gdy umilkło stapanie nagle w zacisznej piwnicy, gdzie siedzieli członkowie wyprawy, powstał wiatr, a nad głowami przerażonych metapsychologów przelatywać zaczęły ogromne nietoperze.

Wreszcie harce uspokoiły się, a znurzeni badacze udali się do domu.

Następniej nocy, gdy siedzieli w piwnicy, oczekując na ducha u słyszeli cichą rozmowę. Rozróżniali znakomicie twardy głos męski i delikatny, miękki szepot kobiety.

Puszczono w ruch aparaty fotograficzne i jak się później okazało, na kliszy uwidocznily się dwa cienie, przypominające kształty ludzkie.

Noc ta jednak minęła o wiele spokojniej niż poprzednia. Metapsycholodzy próbowali nawet nawiązać rozmowę z marami, lecz bez

skutecznie, gdyż pokutujące duchy nie zdradzały najmniejszej ochoty do towarzyskiej pogawędki.

Trzeciej nocy spotkała badaczy bardzo niemilla przygoda.

Gdy jak zwykle, zgrupowali się w piwnicy i oczekiwali na przybycie ducha, nagle oderwał się olbrzymi głaz i zatarasował wyjście z piwnicy, a w tejże chwili rozległ się donośny szyderski chichot.

Zrozpaczeni badacze myśleli, że wybiła już dla nich ostatnia godzina, gdyż skazani byli na powolną śmierć głodową.

Wszystkie wysiłki metapsychologów, aby głaz podnieść, okazały się daremne — zostali więc żywem pogrzebani.

Atoli skończyło się jedynie na strachu.

Gdy nastal ranek, a badacze nie zjawili się we wsi, zaniepokojeni o ich los wieśniacy wyruszyli gremialnie na poszukiwanie do zamku Kuning.

Po kilkugodzinnych poszukiwaniach zdołano nareszcie ich odnaleźć. Wspólnymi siłami usunięto olbrzymi głaz i metapsycholodzy wydostali się z piwnicy.

Choć duch miał się jeszcze ukazać wedlug opowieści wieśniaków i czarowej nocy, jednakże badacze stracili zupełnie ochotę do bliższej z nim znajomości i tego samego wieczoru odjechali do Bonn.

Tajemnica więc zamku Kuning została nie zbadana. Straszdyło ukeże się dopiero za pięć lat, a może wówczas znajdzie się jakiś śmielek, który zdemaskuje złośliwego ducha.

— NAJWIĘKSZY DOM MIESZKALNY SWIATA. Zadaniem sławnych drapaczy chmur było dotychczas wyłącznie pomieszczenie biur, sklepów — sklepów itp.

Obecnie ma powstać w Nowym Jorku olbrzymi 65-piętrowy drapacz, dochodzący do 270 m. wysokości i zawierający ponad 5 tysięcy mieszkań. Dom ten prześcignie pod jednym jeszcze względem wszystko, co istniało w starożytności i w czasach społecznych, mieścić będzie bowiem 12 ogrodów wiszących. Plany domu olbrzymia wypracował pewien architekt amerykański, nazwiskiem Oskar Klockle.

Wybudował on już cały szereg drapaczy w przeróżnych miastach amerykańskich. Obecnie zaś próbuje udowodnić praktycznie, że drapacze służyc mogą w dzisiejszych czasach niesłychanej drożyzny placów budowlan, w miast. amerykańskich, jako miejsca zastępujące w zupełności ogrody miejskie.

Klockle wykona swój projekt tem łatwiej, że wybuduje swój drapacz własnym kosztem, który jest Niemcem, bo wyniesie około 100 milionów złotych. Czy lokatrowie do brze się będą czuli w jego drapar

Marszałek stwierdza, że jest je-
dnakże pewien, naprawdę ofiarny,
odłam obecnego społeczeństwa —
to jego żołnierze, którzy dla o-
czyszczenia polowi są zawsze poświę-
cić wszystko i którzy z pewnością
w razie potrzeby nie zawiodą.
Przemówienie swe zakończył
marszałek zwrotem do obec-
nych na sali weteranów 1863 ro-
ku i wezwaniem zgromadzonych do
uzupełnienia ich oraz poległych boha-
terów przez powstanie z miejsc.
Zbierani podziękowali marszał-
kowi za odczyt długo nie milkną-
cemi oklaskami.

Sprzedam szklak 10 akrow, 5 ak-
row ziemi ornej, dwa akry rosy, 3
akry lasu „Matto Virgem“ z cedrami,
timbo, pindaui i t. d. Szklak jest
równy przy drodze głównej z Mare-
chal Mallet do Rio Claro, położony na
rogu zakrętu 5 kilometrów od stacji
M. M. Chelupa cedrows 8 X 8 metrów,
sądowni 5 X 14 m. i tak inne budyn-
ki. Portera ogrodzona drutem; paliki
żywe z piniorów sadzonych, eukaliptu-
sów, tu, jest też 1500 krzaków wina
13 gatunków i 300 drzew pomarań-
czowych 42 drzew orzechów włoskich
150 brzoskwiń, 20 śliw japońskich, 10
kaki i 300 drzew Horwa Matte. Wszy-
stkie drzewa już rodzą. Dwa konie,
wóz, plug, bronę i wszystkie narzędzia
rolnicze i zasiewy.

Zgłosić się do właściciela:
Ignacio Nalewajko w Marechal Mal-
let — Kolonia N. 3. — Estado do
Parana.

Polska Szkoła Handlowa

w gmachu Kolegium „Bom Jezus“
O.O. Franciszkanów w Kurytybie
Podają do wiadomości Sz. Rodaków, że
otwartem dla młodzieży pragnącej nauki
— Kurs Handlowy — praktyczny, łatwy,
uzupełniający; ze szczególnem uwzględ-
nieniem ortografii języka portugalskiego
i korespondencji handlowej. Rachunki i
buchalteria według własnego systemu
opartego na 2½ letniej praktyce, bez
podęczników. Lekcje specjalne dla pa-
ni od godziny 3 do 5, dla panów od
7 do 9 w nocy. Po ukończeniu całego
witego kursu słuchacze otrzymują dy-
plomy, ważne na całą Brazylię.

Prof. Eliasz Metynowski
Przyjmują zgłoszenia i udzielają infor-
macje w godzinie 3 i 7 wieczór w Ko-
legium „Bom Jezus“ — Praça da Repu-
blica — Kurytyba.

Teren dobry

o obszarze 300 m. X 400 m., po-
łożony na zdrowym przedmieściu
Bacachery

jest do sprzedania
z powodu zmiany miejsca zamie-
szkania.

O kupno tego terenu należy tra-
ktować z p. H. Eriksonem, którego
adres można otrzymać w redakcji
„Gazety Polskiej“.

Koloniści z okolicy Kurytyby

Przyjeżdżają do miasta
odwiedzić
Jana Kubisa
przy placu Coronel Eneas
N. 4
(Dawniej Praça da Ordem)
Jana na składzie wszelkie towary
kolonjalne i tytoniowe
oraz napoje.
Można też dostać śniadanie, cie-
płą kawę i smaczne przekąski.
Swoją do swego!

IDA HAAS

Egzaminowana akuszerka
Kurytyba
Rua Ratcliff N. 44.

Kołdry sztepowane

dostarcza i naprawia dobrze gu-
stownie i tanio
Augusto Heeren — Kurytyba
Rua Marechal Flor. Peixoto 57

Poszukuje się

dwóch czeladników szewskich i je-
dnego ucznia. Wiadomość u Pawła
Kadleschika w Portão No. 121.

Banque Française et Italienne pour L'Amérique du Sud

CENTRALA: Paris, Rue Halvvy, 12
AGENCJA w Reims i St. Quentin
BRAZYLIA — Filje: S. Paulo, Rio de Janeiro Santos, Curytyba Porto Alegre
Pernambuco, Rio Grande do Sul.
Agencje: Araraquara, Barretos, Bebedouro, Botucatu, Caxias, Espírito Santo do
Pinhal Jabu, Mococa, Ourinhos, Paranaçu Ponta Grossa, Ribeirão Preto, S. Car-
los, S. Jose do Rio Pardo i S. Manoel.
ARGENTYNA — Agencje: Buenos Aires i Rosario de Santa Fé.
URUGUAY — Montevideo CHILI: Valparaiso i Santiago
PERU — Banco Italiano-Lima Callao, Chinchá Alta, Molledo, Arequipa.
COLOMBIA — Banque Française et Italienne du Columbia-Bogota,
Zalawia się wszystkie operacje pieniężne przyjmuje się depozyty na termin
określony i na rachunek bieżący, płacąc najwyższe procenty.
Agencja Banku XX Commercial Italiana w Kurytybie mieści się we włas-
nym budynku przy ulicy 15 de Novembro.

**Plugi, lemiesz, kroje talerzowe, Maszy-
ny rolnicze.**

WIELKI WYBÓR!

CASA MELICHAR

KURYTYBA — Praça Senador Correia N. 7
Jedyny dom handlowy w Paranie zajmujący się wyłącznie
maszynami rolniczymi.

Kolki przy wydzieleniu moczu także podczas brzemienności, choćby
były najgwałtowniejsze ustępują w ciągu 2 godzin przy użyciu:

FLUXO-SEDATINA

Jest bardzo skutecznym uspokajającym środkiem w chorobach kobiecych a
gólnie działa szybko przy zapaleniu macicy i jajoszą
Fluxo Sedatina działa szybko i skutecznie we wszystkich wypadkach
wstrzymania, nadmiaru lub braku perjodu (menstruacji), przy menstruacjach bo-
lesnych, krwotokach, katarze macicy, białych upławach i niedomaganiu w osi-
nie przekrwitu. Przy porodach jest niezmiernie pomocnym, gdyż ułatwia, łączy
i zmniejsza bóle porodowe i zapobiega krwotokom.
Fluxo Sedatina bywa używana z wielkim skutkiem w szpitalach polś-
nicznych i domach zdrowia. Dozwolone przez Urząd Zdrowia D. N. z I. P. pod
N. 67 z 28-6-1915.

VIGOGENIO

jedyny środek zapobiegający suchotom i najskuteczniej wzmacniający
w każdym życia wieku.
Zwalcza anemię, utratę pamięci, zmęczenie życiowe, jest zawsze zalecan
rekonwalescentom dla szybszego odzyskania sił i utraconej tętny.
Przy użyciu **Vigogenio** po 20 dniach spostrzega się: 1) Ogólne wzmoc-
nienie sił przez powrót apetytu. 2) Zupełne ustąpienie bólu głowy, bólesności i
zdemnerowania. 3) Zupełne uleczenie ucisku nerwowego, schudnięcia i osłabienia
obciążenia płci. 4) Powiększenie wagi od 1-3 kg. 5) Zupełne wzmocnienie organizmu
zagrzonego suchotami (tuberkulami). 6) Wytrwałość przy pracy fizycznej i po-
większenie ciężar krwiodajnych. Dozwolone przez Urząd Zdrowia D. N. z
S. Paulo pod N 197 z 15 marca 1912.

Baczność!

Ubrania na miarę po tanich cenach!
Wielki wybór gotowych ubrań nowych i używanych.

Na raty!
TYLKO w zakładzie krawieckim
i w fabryce „Selecta“
Juljusz Szaja
Kurytyba, ulica Commendador Araújo N. 28

Dr. Antoni Rydygier (Ruediger) Kurytyba

Prof. Dr. Antoni Rydygier (Ruediger) specjalista w chirurgji,
chorobach kobiecych i dróg moczowych.

Przyjmuje w swej nowo urządzonej klinice chirurgicz.
nej przy Avenida 7 de Setembro N. 69 (parovník rua Rat-
cliffe) od godz. 3 do 5.

Sprzedaj ziemie!

8 klar. od Port. Trossy tania do
sprzedania 25 akców kampu z
asem, dobrze ogrodzonego drutem
licz bez zabudowań.

Paweł Hako — Ponta Grossa —
Parana — Rua Coronel Dalcidio 75
o ok. hospitala.

Nauczycielka

przystojna brunetka 39 lat, polubi star-
szego zamożnego. Jest wysoce
wykształcona, muzykalna, posiada do-
skonałe języki: polski, francuski, rosyjs-
ki, niemiecki, rumuński oraz wszelkie
duchowe zalety. Zgłoszenia Poland —
Polska. Grudziądz, ulica Kościuszki, 7,
Kamilla Wertel.

POSZUKIWANIE

Franciszka Gontarz poszukująca swego
męża, który przed trzema laty wyjechał
ca zarobek i od tego czasu nie ma o
nim żadnej wiadomości. Podobno ma
się znajdować w Itarare. Ktoś mał
tego adresu niech zawiadomi Redakcję
„Gazety Polskiej“ lub Franciszkę Gon-
tarcz, Therezina, Parana.

Włosie końskie

dla fabrykacji szczotek i pendzli
sprzedaje
Augusto Heeren — Kurytyba
Rua Marechal Flor Peixoto 57
Każdy kupujący sam sobie może wy-
szukać odpowiednie włosie.

Kompletne gospodarstwo

8 klar. dobrej ziemi do sadzenia, z do-
mem mieszkalnym, stodółą i zabudo-
waniami z całym żywym i martwym
inventarzem z portiera, ogrodem wa-
rzywnym i owocowym
Z powodu zmiany zamierów
korzystnie do sprzedania
Bliższe wiadomości: A. Reichle, Itarary
(Col. Gonçalves jr.) Parana lub: Reichle
Kurytyba, ulica Ratcliff 108.

Wdowa po kowalu, lat 42,
posiadająca kuznie z przynależnym do-
mem **posiada kowala w wieku po-
niżej lat 50.**
Zgłoszenia nadesłać pod nr. Z. 2
50 do redakcji „Gazety Polskiej“ w
Kurytybie.

Do sprzedania

70 akierów ziemi
w pobliżu Campo Largo e Piedade
Bliższe wiadomości u Księcia
przebieżca w
Campo Largo — Parana

Baczność!

Zawadamiam panów kupców miejsco-
wych i na prowincji, iż otworzyłem w
Kurytybie, na Aquidabam, naprzeciw
polskiego kościoła fabrykę obuwia i ma-
sków rozmaitych. Własna garbarnia do-
je możliwość dostarczania powyższego w
doborowym gatunku, po cenach bardzo
przystępnych. Równocześnie z tym jest
połączony warsztat rymarski, gdzie ws-
zęd będą na składzie półszortki, ko-
brasty i rozmaite części uprząży i siodła.
Licząc na łezne poparcie, gotów jestem
do usługi.

Alberto Stehal Kurytyba,
Rua Aquidabam N. 68.
Dla listów pozamiejscowych
posłać 216.

czu, to rzecz jeszcze niewiadomą,
ustalił on bowiem porządek domo-
wy, ograniczający w silnym stopniu
wolność osobistą lokatorów. Pierwszy
punkt porządku domowego posta-
nawia, że każdy lokator musi w
niedzielę pójść do kościoła i że
musi część swych dochodów obró-
cić na cele misyjne. W żadnym
lokalu drapacza nie wolno palić,
w najostrejszy sposób zabrania
również używanie w drapaczku alko-
holu. Mimo to zgłosiła się obrzy-
mia ilość kandydatów na lokato-
row. Widocznie niedza mieszkania-
wa jest w Ameryce niemiejsza,
niż u nas.

— **SKUTKI NIEROZSĄDNEGO
ŻARTU.** W jednym z przedziałów
II klasy pociągu, zjadającego z
Kadyksu do Madrytu (Hispanja),
jechało pięć osób, a mianowicie
dwóch księży i trzy panie. Ponie-
waż podróż dłuższa się i wreszcie
zapadła ciemna noc, towarzyszy
zabawiali się rozmową, która wkró-
ciłażeszła na rozmaite niesamowi-
te historie, legendy, podania, gadki
o strachach itp. Mówiono właśnie o
straszynie, które zwykło uazywać
się nocami w okolicach Saragossy,
w postaci kościotrupa, jedna zaś
z pań utrzymywała stanowczo, że
widmo to istnieje naprawdę, i że
ukazanie się jego zwiastuje nie-
chylką śmierć. Szebieletów, wedle
podania, krążącego wśród ludu
podmiejskiego, ma być kością je-

dnego z pułkowników francuskich,
umęczonego w straszliwy sposób
przez powstańców hiszpańskich w
czasie oblężenia Saragossy, a to z
powodu znęcania się przezeń nad
ludnością okoliczną

W chwili, kiedy owa pani skoń-
czyła swe opowiadanie stała się
rzecz potworna. Oto za oknem
wagonu ukazała się trupia czaszka
która poczęła stukając kośćcistem
czołem o szkło, dobywać się gwał-
townie wśród podskoków do wnętr-
za przedziału. Skutek straszliwego
widowiska był okropny: „Jeden
z księży, jak się później okazało,
chory na serce, oraz jedna z pań,
starsza i schorowana, padli natych-
miast martwi na ziemię, dwie zaś
panie i drugi ksiądz oszaleli wprost
z przerażenia, rzucili się na kory-
tarz, alarmując z przerażającym
krzykiem współtowarzyszy podróży

Zatrzymano momentalnie pociąg
w pustem polu i przeprowadzono
doraźne śledztwo, które wykazało,
co następuje: w przedziale przy-
legającym do przedziału zajmowanego
przez księży i owe panie, jecha-
ło dwóch studentów medycyny, wio-
zących z sobą rozebrany w części
szkielet, używany do studjów ana-
tomji. Nierozsądni owi młodzieńcy
posłyszeli rozmowę prowadzoną
w sąsiednim przedziale i wpadli
na iście piekielny pomysł nastra-
szenia swych współtowarzyszy po-
dróży. W tym celu zatknęli na la-

ską o zakrzywionym końcu trupią
czaszkę i rozpoczęli nią pukać do
okna przyległego przedziału. Oka-
zało się mianowicie, że oprócz o-
wych dwóch momentalnie zmarłych
osób, ksiądz i owej starszej pa-
ni, reszta podróżnych, jadących w
owym przedziale, doznała tak sil-
nego ataku nerwowego, że istnieje
bardzo mała nadzieja przywróce-
nia ich do zdrowia. Na razie mu-
siano nieszczęsnym podróżnych
umieścić w zakładzie dla chorych
umysłowo. Obu autorów zbrodni
czegożżartu aresztowano.

— **NAPAD ŚLONI NA AUTO-
BUS Z Kolombo, miasta na wyspie
Ceylon, położonej na oceanie In-
dyjskim, donoszą o jedynem w
swoim rodzaju zdarzeniu.**

Jadący autobusem drogą wiodą-
cą wśród niesamieszkalnej okolicy
podróżni spostrzegli nagle, posu-
wające się ku autobusowi stado
dzikich śloni, a sadząc, że huk wy-
strzałów przestraszy obrzytny zwie-
rzęta, zaczęli strzelać do nich ze
strzelb i rewolwerów.

Huk jednak wystrzałów wywarł
skutek wręcz przeciwny.
Przewodzący stadem ogromny sa-
miec, którego kule raniły lekko,
rzucił się gwałtownie na autobus.
Szofer usiłował uciec przed ataku-
jącym z boku stadem, puściwszy
samochód całym pędem naprzód.
Pomimo to samiec zdążył jeszcze
długimi swymi kłami dosięgnąć

tylnej wystającej części dachu au-
tobusu i serwał ją jednem po-
trząśnięciem głowy. Musiał jednak
sam odczuć przytem skutki gwał-
townego szarpnięcia autobusu, bo
przystanął na drodze, jakby oszo-
lomiony.

Reszta jednak stada puściła się
w pogoń za uciekającym autobu-
sem i zdawało się przez chwilę, że
go dosięgnie.

W końcu wszakże motor okazał
się silniejszy, niż płuca potwór-
nych zwierząt. Ślonie pozostały w
tylu i wreszcie znikły w oddali, a
podróżni wreszcie odetchnęli swo-
bodnie.

Wesoły kącik.

PRZED ROZPRAWĄ.

— Więc jutro masz rozprawę
karną o ciężkie pobicie! Boisz się?

— Cokolwiek!.. bo wczoraj po-
biłem także i mego obroncę!..

PRZYJEMNA ZALETA

— Pan zawsze jesteś z książką
przy talerzu! Czy pan tak chętnie
czytasz przy jedzeniu?

— O, tak! Gdy mam ładną książ-
kę, to mogę jeść całymi godzinami!

ŚRODEK NA LYSINE.

— Co pan mi radzi użyć prze-
ciw lysinie?

— A czy pan próbował już pe-
ruki?

Warszt

Maszyny
nogo gatu
Przyjm
obróbki z
Maszyny
dewa.
Maszyny
Bramy
ława.

SZ

K

AB

KUR

TE

Ohri

na wszel

robę 20

kisek o

wólwan

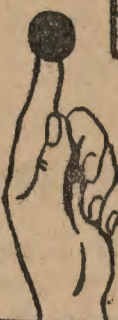
nie

RECE

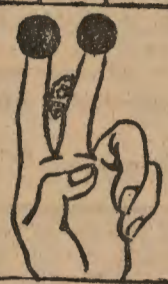
Trzy rzeczy które należy mieć zawsze w pamięci

Ze nie ma lekarstwa nad Cafi Aspirinę, która jest najsukuczniejszym środkiem przeciw wszelkim bólom, pochodzącym z noży spędzonych bezsennością, nadżycia alkoholem i przepracowania umysłowego Cafi Aspirina łagodzi natychmiast te bóle, wzniacnia siły i nie atakuje serca.

Ze pudełeczko zawierające tubkę no si Złotą markę gwarancyjną z Krzyżem Bayer w celu obrony przed naśladowaniem.

Ze, aby zapobiedz omyłkom i zapewnić tych, którzy tyko jedną dozę potrzebują, pastylki Cafi Aspiriny nigdy nie sprzedają pojedynczo tylko w »Kopertach Cafi Aspirina«. Są higieniczne.

Jeżeli Wam zafiarują jaką mieszaninę cefejny lub inne jakie pastylki protestujcie energicznie i żądajcie prawdziwej Cafi Aspiriny, jedynę godną zaufania.

Cafi 95

»A Propagandista«—928/33

CASA IDEAL ALBERTO C. ELIAS

CURITYBA — PARANA — BRAZIL
rua Jose Bonifacio N 9 (w pobliżu katedry)
Skład mieści się w tym samym domu jak dawniej obok rzeźni Garmatra
FILJA: Rua 15 de Novembro N. 31
Ogromny wybór obuwia wszelkiego rodzaju po cenach najniższych
— SPECJALNOŚĆ —

Kalosze Wykonane na wzór trzewików do sznurowania BARDZO PRAKTYCZNE I ELEGANCKIE
UWAGA: Obuwie sprzedaje się pod gwarancją to jest gdy się okaże jakaś niedokładność czyli nietrwałość obuwia udowodniająca winę fabrykacji to takie małe naprawy wykonuje się darmo

Baczność, baczność Kolonisto!

Dokąd przyjeżdżasz? Do Kurytyby po sprawunki! A gdzie staniesz, gdzie będziesz kupował? Na naszej ulicy, Bonifacio, gdzie co sobotę nasze gospoście z Abranches i Kandydy wozami stawają i kupują co serce i kieszeń pozwalają. Tam szczególnie nam się spodobał dom handlowy kupca Luiz Rose, gdzie można tanio kupować wszystko potrzebne do kuchni i gospodarstwa.

Jak mówią, p. Luiz Rose temi dniami otrzymał nowy transport towarów i narzędzi z Anglii, Ameryki, Niemiec a nawet z Polski, szczególnie żelazwa które nasz kolonista potrzebuje.
Spisać wszystkie towary domowe i gospodarskie, które ma na sprzedaż p. Luiz Rose, napisałoby się sporo papieru. Najlepiej kolonista sam z gospościami wstąpi do sklepu wybieraj i kup czego potrzebujesz.
LUIZ ROSE Dom handlowy maszyn i narzędzi rolniczych, sprzętów domowych i porcelany
Kurytyba, ulica José Bonifacio N. 8
Dot: Poleca się także najlepsze sztuczne nawozy

Żelazo sztabowe—okucia, narzędzia dla kowali, stolarzy i wszelkich innych rzemiosł, szkło do okien, farby, towary emaljowane i fajansowe, drut kolczasty, łańcuchy, Maszyny Rolnicze, jak n. p. plugi, włóki, bronie, drapaki, sieczkarnie, młóckarnie, marte, łopaty, rydle, kopaczki, siekiery, kosy i t. d.

W wielkim wyborze!

Po cenach przystępnych!

CASA METAL

Jose Hauer Junior & Cia.
Curityba — Rua 15 de Novembro N. 44

ESCOLA PRATICA DE COMMERCIO

Praktyczna Szkoła Handlowa
Kurytyba — ul. Dr. Murley N. 103 (sob.)
Filja: Rio de Janeiro, rua S. Jose 108
Jedyna szkoła która gwarantuje doskonałą naukę handlową, albowiem posiada zorganizowane biura dla nauki technicznej: tartakowej, bankowej i przedsiębiorstw herwy maty. Kompletny kurs 15 miesięcy. — Nie wymaga się egzaminu wstępnego Wpisy mogą być uskutecznione każdego czasu Uczy się także pisania na maszynie

Towarzystwo niemieckie żeglugi morskiej Hugo Stinnes Linien:

EUROPA — BRAZYLJA — ARGENTYNA — MEXSY
Komunikacja bezpośrednia d Gdańska
Statek „ARTUS“
Odjeżdża ze Santosu do Hamburga dni. 29 listopada
Najbliższe odjazdy statków ze Santosu

Statki:	do Buenos Aires	do Europy
General Belgrano	20 marca	15 kwietnia
Holm	18 kwietnia	11 maja
Artus	15 maja	10 czerwca

Powyższe okręty posiadają kabiny 3-iej klasy
Sprzedaż biletów do wszystkich większych miast Europy a także biletów dla chcących przyjechać z Europy, (tak zwanych bilhetes de chamada) oraz wszelkie informacje co do podróży udziela Agent towarzystwa

Carlos Luhm Curityba, Rua Riachuelo n. 52
Caixa postal n. 48
Mówi się i odpowiada się na listy w polskim języku

POLECAMY MAPY PARANÁ

w 7miu kolorach we wielkości 50X70 ctm.
TANIE WYDANIE
Cena po 3\$000. i 2\$500
W tymże 2 mapy darmo!
„Gazeta Polska“, Curityba
Caixa B

Steniki z rozmatłego materiału
Materace druciane
ul. M. Floriano Peixoto N. 57
FABRYKA TOZEK ŻELAZNYCH
AUGUSTO HEILEN

Dom obuwia ANTONI MARTES

Largo 19 de Dezembro N. 1. (przy mercado)
sprzedaje nowe i używane obuwie po cenach bardzo niskich. Rozmaite lasony. Przyjdźcie i przekonajcie się!
Todeschini & Irmaos
Fabryka ciast pożywnych, tuby kukurydzianej i kawy mielonej.
Wielki młyn do maki żytniej.
Aven 7 de Setembro 243 245

Dr. Espindola
Rezydencja i konsultorium ul. Marechal Deodoro N. 46. Przyjmuje od 12 do 16 po południu.
Telefon 151.

Pensjonat ANTONIEGO NOWAKOWSKIEGO W KURYTYBIE

Podają do wiadomości S. Rodakom przyjeżdżającym do Kurytyby iż Pensjonat znają, duży się przy ul. Comendador Araujo 24
Przyjezdni otrzymują bez deej chwili za umiarkowaną ceną pomieszczenie wraz z utrzymaniem. również przyjmuje się stołów iłów stałych
A Nowakowski

Casa Daitschman Mauricio & Irmao

Kurytyba
Avenida Luiz Xavier 3
poleca
Meble wszelkiego rodzaju z własnej fabryki
jako to bufety, stoły, krzesła łóże, materacy i t. d.
po cenach najniższych

Casa Jacob JAKÓB GRINSPUN

Skład główny:
Rua 1 de Março No; 18
Fabryka i depozyt:
Av. Candido de Abreu 121 Tel. 339
Wielki skład mebli, materaców, koider i płaszczy nieprzemakalnych
Sprzedaż na wypłaty!

Dr. Ulysses Vieira Adwokat

Rua Carlos de Carvalho 87 KURYTYBA

Mam na sprzedaż kilkanaście lotów ziemi w Kurytybie w zdrowem i wspaniałem położeniu na wzgórzu, zaraz przy cmentarzu municypalnym od strony miasta. Są rozmaite ceny: Blizsze informacje udziela właściciel **Herman Jehnlicher Kurytyba**
Rua Conselheiro Cará 23 (paroznik ulicy Paulo Gomes)

W sprawach

nożyczek, hypoteków, kupna lub sprzedaży jakiegos interesu lub gruntu, transakcji handlowych, całkowitej likwidacji interesu — za gotówkę — pośredniczy
I. Mariano Ferreira
Kurytyba
Biuro:
Rua 1 de Março N. 7

Polska Apteka „AURORA“

JANA MAZURA - Aquidabam 62
Krajowe i zagraniczne lekarstwa:

Zakład Mechaniczny
Dr. Isaias Alberti
Avenida Assunguy N. 95-97
Młyny zbożowe, kamienie młyńskie, koła, sita, pily i t. d.

Polski warsztat krawiecki Franciszek Rybacki

w Kurytybie
ul. Com. Mariano Torres 29
Poleca się Szan. Rodakom do wykonania eleganckiej odzieży przy cenach niskich.
Kroj najlepszy — Swoj do swego!

Dr. Archimedes Cruz

Lekarz operator i akuszer. Leczy syfiliis i choroby pęcherza. Klinika dla kobiet i dzieci.
Konsultorium: rua Dr. Trajano Reis 3. o 8 do 9 przed poł i od 1 do 5 po połud. Na wezwanie w każdą godzinę dniem i nocą.

Warsztat mechaniczny i fabryka wyrobów drucianych

ADOLPHO NESTLER

Kurytyba, Avenida Joao Gualberto N. 111
Adres telegraficzny: Nestler, Curityba

Maszyny i żelazwa różnego gatunku.
Przyjmuje się roboty do obróbki żelaza.
Maszyny do obróbki drzewa.
Maszyny rolnicze
Bramy i kraty żelazne.

Maszynki do mielenia kości, milji i t. p.
Reparacje wszelkich maszyn.
Druciane kraty kratowane dla kurników, do ogrodzenia ogrodów i t. d.
Transmisje i różne żelazne przybory do tloczenia.

Wykonuje się wszystko sumiennie i jaknajtaniej!

SZEWIECTWO „CENTRAL“

poleca w wielkim wyborze — obuwie — doskonale i mocno zrobione dla panów, pań i dzieci po cenach jaknajniższych.

MIGUEL SIMAO ATAB

Kurytyba — Travessa Zacharias N. 1
blisko polskiego sklepu nasion o Nikodema.

APTEKA TELL DROGERJA

SIGEL, ETZEL E CIA.
KURYTYBA — ULICA 15 DE NOVEMBRO 98
Pod kierownictwem aptekarza K. Kleemann

TELL
Elixir Purgative
Christini
na wszelkie choroby żołądka i kiszek oraz wywoływane przez nie bóle

TELL
Elixir Peitoral
Powny i zagwarantowany środek na silny kaszel, przeziębienie, influenzy i t. p.

TELL
Vernicida
Największy wróg wszystkich robaków we wnętrzu dzieci i dorosłych

TELL
Farby
są najlepsze do farbowania ubrań i sukien. Do nabycia we wszystkich kolorach

RECEPTY LEKARSKIE WYKONUJE SIĘ PRĘDKO SUMIENNIE I TANIO

Lekarstwa i preparaty krajowe i zagraniczne
Mówi się po polsku

Wielki Sklep Polski
Marcina Szyndy & Ska
Plac Tiradentes N. 19

Sprzedam
42 akry ziemi
składającej się przeważnie z her-
walu. Ziemia ta znajduje się przy
traktovej drodze wozowej i auto-
mobiłowej w miejscu zw. **Quei-
mados**, 20 km. oddalone od
miasta São Matheus
Zgłaszajcie się zaraz!
Michał Babirecki - Dorizon -
Parana.

Wielki Sklep Polski
Marcina Szyndy & Ska
Plac Tiradentes N. 19
ma zawsze na składzie: makę pszenną, żytnią i kukurydzianą, cukier, ryż, sól,
słędzie, sliwki, rodzenki i konserwy owocowe.
Ma również najlepszą kawę mieloną z własnej fabryki.

Dr. Mirosław Szeligowski
Były asystent klinik europejskich
Lekarz i operator
DOKONUJE WSZELKICH OPERACJI CHIRURGICZNYCH I KOBIECYCH
Leczy podług najnowszych sposobów. Bada za pomocą promieni Roentgena.
Posiada własną pracownię do badań mikroskopowych i badań
krwi na choroby ukryte.
**Chorych namieszcowych przyjmuje na leczenie
w swojej klinice.**
Rua São Francisco n. 25 - Kurytyba

Trunki krajowe i zagraniczne w najlepszych gatunkach
Kupuje produkty rolne jako: kukurydzę, fasolę, ziemniaki, masło, jaja, drzewo itp.
SPEDAŻ NA KOLONJE HUTOWA I DETALICZNA
CENY PRZYSTEPNE
Posiada filja w Thomaz Coelho i Araukarji

Drogeria i apteka
Minerva
Maximo & Cia
Kurytyba, Plac Tiradentes 57
Wielki skład krajowych i zagra-
nicznych lekarstw.
Posiada na składzie najlepsze środ-
ki przeciw robakom w kiszkiach,
przeciw kaszlowi i t. d.

„Cervejaria Cruzeiro“
Najlepszy browar w Kurytybie poleca tu i na prowincji
piwo własnego wyrobu po najprzystępniejszych cenach marki
„Cruzeiro“, „Pilsen“, „Pomba“, „Escurinha“ i inne.
Kupuje dla własnej słodowni jęczmień w rozmaitej ilości
i płaci najlepsze ceny.
KURYTYBA - CAIXA POSTAL 108

SYFILIS!!!
Poronienia, Ran, Niedolestwo, Neu-
matyizm, Egzema choroby skórne.
To straszne!
Elixir „914“
i pastylki „914“
Po kilkudniowym zażywaniu ich spostrzega się:
1) Krew czystą i ogół stan zdrowia zadawalniający 2) Zniknięcie wszel-
kich pryszców, plam i krost, wydzielania się materji, swędzenia, ran i ran-
nych etc. 3) Zaprzestanie ustąpienie reumatyzmu i bólu głowy i w kończach 4) Usta-
wienie objawów na tle syfilisu, 5) Organ trawiący i kiszki w doskonałym stanie,
gdyż ELIXIR „914“ nie atakuje żołądka i nie zawiera joduratu. Jest najlepszym
środkiem, czyszczącym krew, posiadającym liczne świadectwa od szpitalów, okuli-
stów i lekarzy chorób syfilistycznych. (Dozwolony przez Urząd Zdrowia D. N. z
S. Paulo N 26 z dnia 21 lutego 1916.)

Dr. Carlos Morera
Klinika medyczno-chirurgiczna. Specjal-
ność: choroby oczu, uszu, nosa i gardła.
Konsultorium: ulica Marechal Floriano
n. 19. Rezydencja ul. Visconde de Na-
car 85. Telefon 388

„A VENCEDORA“
Fabryka karmelków i cukierków różnego gatunku, tań-
szych i droższych owiniętych w papier („ballas“), malino-
wych, kokosowych, miętowych, cytrynowych, ananaso-
wych, truskawowych, bananowych i mlecznych.
Prócz tych mam jeszcze inne gatunki specjalne, nowe
go formatu, które w każdej chwili można nabyć po ce-
nach bardzo przystępnych.
Uprasza Sz. Rodaków o łaskawe przekonanie się o tem,
że są najtańsze i najlepsze w Kurytybie.
Franciszek Łachowski.
CORITIBA - Rua Cabral Nr 53 - PARANA.

Sanguinol Preparat niemiecki Najju-
wszy wynal. chemikiem.
Przy użyciu preparatu „SANGUINOL“ spostrzega się po 20 dniach:
1) Ogólne wzmocnienie siły i powrót apetytu, 2) Zaprzestanie bólu głowy,
eszności i zdenerwowania. 3) Uwolnienie radykalne od przygrybienia nerwo-
wego i od chudnięcia. 4) Powiększenie wagi ciała od 1-3 kilogramów. 5) U-
zdrowienie organizmów osłabionych, zagrożonych tuberkulami („suchotami“) 6) Wy-
trwałość przy pracy fizycznej i powiększenie ciała krwiocytów.
Matki, które karmią, anemicy dziewczęta blade, dzieci cierpiące na angi-
ską chorobę i skrofaliczne, wyczerpane iźnieniem nadyficiem zyskują na tęży,
zdrowiu, sile i nowej, czystej krwi, jeżeli używają „SANGUINOL“, który jest
zarazem najlepszym środkiem zapobiegającym chorobom płuc (suchotom, tuberkulom)
Rozwija dzieci i czyni je silnymi i zdrowymi
SANGUINOL jest znacznie lepszym od oleju z bacalhsu, który w ogóle
atakuje żołądek i wstręca podczas gorących nór roku

KRAWIEC POLSKI
J. Wiśniewski
Ul. Trajano Reis N. 14
Wykonuje ubrania elegancko
i tanio.
KRÓJ NAJNOWSZY
Swoj do swego!
Dominik Karocki
Polski zakład krawiecki
przy ul. Dr. Hurley Nr 61
Wielki wybór materiałów na ubranie.
Zamówienie wykonuje się w razie po-
trzeby w 24 godziny
Robota gwarantowana
CENY NISKIE.

Fabryka cukierków
„AURORA“
Josefa Kuli.
Wyrabia cukierki w najlepszych gatunkach i karmeli owinięte w papier
 („ballas“) we wszystkich odmianach.
Ulisa Martin Affonso nr. 16.
Coritiba - Paraná - Brasil.

Towarzystwa Francuskie Zegluzi Morskiej.
„Chargeur's Reunis“ „Sud Atlantique“
Regularne odjazdy do portów Santos - Rio de Janeiro
do Havre i Gorkhauz.
Komunikacja najszybsza i najwygodniejsza statkami lu-
ksusowymi pospieszными, które odbywa się podróż ze Santos
do Francji w 15 dniach oraz statkami specjalnie urządzo-
nymi dla emigrantów, którzy znajdują jak najwygodniejsze po-
mieszczenie
Statki mają do dyspozycji kabiny III klasy
Podróż do Polski odbywa się z Santos albo z Rio de
Janeiro do Le Havre a z Le Havre do Gdyni statkiem „Po-
logne“.

Gry towarzyskie
jako to: Lotto z 48 kartami
czach, Ping-Pong itd. Football,
„Mały konstruktor“ skrzynki
z materiałem budowlanym
Weloipedy, ozdoby na choi-
nkę, zabawy dla dzieci w wiel-
kim wyborze, wózeczki dla
dzieci i do lalek, automobile,
to by dla dzieci szkolnych,
wonne mydła i wody i roz-
m. inne rzeczy
poleca
CASA BICHELS
Kurytyba, Rua 15 de Nov 70

Aniliny i farby niemieckie
Marki **BAYER**
do farbowania zwłaszcza wyblakłych rzeczy, w paczkach z
drobnymi wskazówkami i w skrzynkach po 1 kilo, we wszel-
kich kolorach, jakoteż farby anilinowe do kapeluszy,
skór, wytworów roślinnych i napojów.
ISIS BICHOLD
najskuteczniejszy środek do wyblepienia robactwa wszelkiego rodzaju
CARLOS LUHM
Rua Blachues 52 - Kurytyba - Parana - Brasil

Najbliższy odjazd do Europy

	Z SANTOS	Z RIO DE JANEIRO
„MASSILIA“	12 marca	13 marca
„FORMOSE“	18 „	14 „
„MALTE“	22 „	23 „
„DESIRADE“	29 „	30 „
„AURIGNY“	6 kwietnia	7 kwietnia

Sprzedaż biletów z Brazylii do Polski oraz z Polski do
Brazylii t. zn. (bilhetes de chamada) załatwia i bliższych in-
formacji udziela
AGENT
Ignacy Kasprowicz
Avenida Luiz Xavier N. 28, Kurytyba.

SAO BENTO
Santa Catharina
Właściciel: Franciszek Hendriks
Leczenie wszelkich chorób
z wyjątkiem chorób zaraźliwych
i operacji.
Specjalne kąpiele na reumatyzm i
podagrę, kąpiele medyczno-natu-
ralne na wszelkie choroby, elek-
tryczne kąpiele świetlne, masaże
wibracyjne i t. d.
Najlepsze skutki kuracji!
Instytut otrzymał już liczne listy
dziękczynne i uznaniowe. Dla lu-
dzi potrzebujących odroczenia i
pielęgnować rezerwuje się na sąda-
nie pokoje.

Największy sklep polski w Palmeirze!
CASA VICTORIA
STEFANA RYBACKIEGO & SKI
Skład towarów kolonialnych - Sprzedaż hurtowa i detaliczna.
Kupuje i sprzedaje jako to: Kukurydzę, liżon, fasolę, ziemniaki, cwies,
żyto, herwa mate i inne produkty rolne.
Wysła się na zamówienie do wszystkich stanów Brazylii.
Ma zawsze na składzie: ryż, sól, makę pszenną i żytnią, cukier kawę i
inne artykuły spożywcze i to najlepszej marki.
Towary krótkiej pończochy, chusteczki, skarpetki
czapki i t. d.
Trunki różnego gatunku. Nasiona zawsze świeże od P. Nikodema
Obsługuje rzetelnie i możliwie najtaniej.
Poleca również swoją SIECZKARNIĘ

PAMIĘTAJ ZAWSZE O TYM
że na przeczyszczenie krwi
oraz na leczenie grypy, kaszlu, chorób zoiad owych nerwowych i kobiecych
najdoskonalszym środkiem jest
HEINEHANA ORIGINALNA HERBATA Z ZIÓŁ
Do nabycia we wszystkich aptekach i drogerjach.
Główny skład dla stanów Parana i Santa Catharinas
APTEKA I DROGERJA „MINERVA“
Maximo e Cia.
Kurytyba - Praça Tiradentes N. 57
Fina w Joinville: Rua 9 de Março N. 52

Kolonizacja
Alberto Schmitt!
Bezpr. średnio przy linii kolejowej (sta-
cja Pardezes) zdrowy klimat (niema ani
moskitów ani febre). Bardzo dobra sto-
mia dla uprawy alfasy, tabaki, mliki, fa-
roli, wina, do sadzenia kartofli i dla
pszczelnictwa. Absolutnie pewne tytuły
własności każdy kupujący otrzyma ma-
raz po spłaceniu „escrituras publicas“.
Dalsze informacje udziela: Jose Paul
Director gerente Estação Pardezes -
Santa Catharina.

Hotel Jana Wilczyńskiego
W Kurytybie
Podaje do wiadomości Sz. Rodakom, przyjeżdżających
do Kurytyby, iż hotel mój i restauracja znajduje się przy
Praça Tiradentes N. 9 (1-sze piętro).
Przyjezdni otrzymują każdej chwili za wyższą lub niż-
szą opłatą wygodne i dostatnie pomieszczenie wraz z utrzy-
maniem. Ceny umiarkowane.
Przyjmuje również stołowników stałych. Potrawy, smacz-
ne, zdrowe i tanie.
SWÓJ DO SWEGO!!!
Uprasza się Szanownych Rodaków o liczne odwiedzin!
Jan Wilczyński.

Nasiona z Polski
znane są już w następujących stanach Brazylii: Espirito San-
to, Goyaz, S. Paulo, Parana, Sta Catharina i Rio Grande.
Wszędzie w tych sześciu stanach, czy to na wyżynach czy
nizinach gorących, dają znakomite wyniki i uznane są za
najlepsze nasiona
Wszędzie żądają tylko polskich nasion. Nie kupujmy innych!
Paweł Nikodem Skład nasion z Polski w Kuryty-
bie, Parana, Travessa Zacharias, 5
Wytyka koleją lub pością do wszystkich miejscowości
wości w Brazylii

su. Tak, ale
domu w któr-
leży tylko po-
— Poddasz
— Niestety
coż zrobić, o-
prawda, to si-
może ludzior-
obrazy.
A co do m-
to ona się pa-
soko, ale za-
wspaniało na-
A gdy ston-
wieże cerkwi-
jim poddasz
kniejszym pa-
Gawędzą
brzymiego d-
cale miastecz-
nia.
Malarz ot-
bez obawy sz-
ufioliczoną i
Coraz wyż-
la zatrzymał
mi i oświadc-
— Jesteś
Było to rze-
re wszelki obo-
przedstawił j-
Sciandy był-
re artysta na-
dobrego humo-
Na et na
Wszędzie spo-
larskie, pedzł-
gą fajkę, par-
materie jedw-
tem poddasz
lusty.
— Ale nie
— Łóżko, j-
kółko? — od-
chyba za mi-
jakie ja pani
Sypiam mi-
w tej oto skr-
gnawczy na s-
wniana, widz-
sypiam sobie
niewam przy-
Dzisiaj, pa-
Bolesław
(Aleksander
PLA
(F
8
(
— Bogat
Siłskowa. Z
dawali
— Będzieli
budujemy kol-
— Niechże
dopomaga i M-
biogostawila
Owczarz kła-
mak, z kapelu-
dsit ich aż do
Gdy wrócili
ręctwom p-
spocycie:
— Zbiera,
narwii najpięk-
i dsięsię szt-
rok i biegi
nki. Jezus, l-
też nigdy tyle
żobys w niedz-
Jędrkowi now-
tenci!
— Szczęści-
mu, rzeka nie
ta. A hiar kup-
uwierzą we w-
wielkie pienia-
— Truchę i
nowej drodze
koni, dodał S-
grzech.
Ku wieczor-
kupione przez
nowe obstatu-
wiem linji pr-
nów, który n-
rainym dostaw-
drób. nabiał
cenie oznacz-
skupując prod-
nych i zarab-
Chłop podzw-
jomych, a onl-
W tygodni-
niósł się dalej
ku z żoną pi-
dwudziestu pr-
re spadły niew-
zarobku za fu-
stracone,
— Czy oni
im czego ni-

